

La Cultura de la Violació als Mitjans de Comunicació

María-José Masanet

Departament de Biblioteconomia,
Documentació i Comunicació Audiovisual
(UB)

Febrer del 2020

Empreu aquest identificador per citar aquest document
MUÑOZ PUIG, Marina; VERGE MESTRE, Tània. *Fitxes docents per treballar l'abordatge de la violència masclista*.
Barcelona: UPF, 2020.

Índex

Àmbit d'aplicació

[Graus](#)

[Assignatures](#)

Abordatge docent

[Temes específics que es poden tractar](#)

[Activitats de seminari](#)

Referències

[Referències bibliogràfiques](#)

[Altres recursos](#)

Àmbit d'aplicació

Graus

Grau en Comunicació Audiovisual; grau en Publicitat i Relacions Públiques

Assignatures

Anàlisi de Missatges; Narrativa Audiovisual; Formes de la Narració Serial

Abordatge docent

Temes específics que es poden tractar

1. Què és la cultura de la violació? Definició i posada a debat del concepte.
2. El papers dels mitjans de comunicació en la construcció de la cultura de la violació. La cultura de la violació a la premsa, la publicitat, la ficció, els *reality shows*, etc.
3. La cosificació de la dona als mitjans de comunicació. La dona com a 'objecte' i no com a 'subjecte' de les accions.
4. La glamurització, la banalització i la justificació de la violència sexual als mitjans de comunicació.
5. L'estètica de la violència sexual a la ficció (el cas de *13 reasons why* i *El último tango en París*). Justifica l'estètica la seva representació?

Activitats de seminari

- Analitzar la representació de la violència sexual en algunes ficcions com *13 reasons why* o *Game of Thrones* a través d'una lectura en profunditat. S'ajunten una sèrie de preguntes per iniciar l'anàlisi: Com és el context on es presenta la situació de violència (context)? Atenent tant les localitzacions com els espais i el temps; Com es representa la violació atenent aspectes estètics? Els elements formals, visuals i sonors (construcció dels plans, el ritme de la narració amb el muntatge, els llums, la banda sonora, etc.); Com es construeix la narració i quins elements en formen part? Com són els personatges i les accions que es porten a terme? Descripció de la trama i dels personatges, de les accions, dels objectius dels personatges, de la resolució de les trames, etc.; Quins significats i continguts transmet la narració? Per què hi ha aquesta violació a la narració? Què la justifica dintre de la narració? Analitzar els temes i problemes presentats a partir del codi ideològic que dona coherència al text i el situa en un discurs determinat.

- Analitzar la cobertura de la premsa d'un cas de violació. Es pot treballar amb un cas recent com, per exemple, el '*cas de la manada*'. Es demana als i les estudiants que facin un dossier de premsa sobre el cas amb notícies de diferents periòdics i de diferents moments del judici i postjudici i de la resposta social a la sentència (recollir l'evolució del cas). A continuació, es fa una anàlisi de la representació de la víctima i dels agressors a la premsa i de la presentació dels fets. De nou, se'n pot fer l'anàlisi a partir de diferents preguntes: Qui fa les accions? Com es descriu a la víctima? I als agressors? Etc. També ens podem fixar en les imatges que s'hi adjunten i analitzar-les.
- Analitzar la cosificació de la dona a la publicitat. Fer un dossier de publicitat conjuntament amb els i les estudiants on la dona aparegui cosificada i on també hi hagi violència contra ella. S'analitzen aquests anuncis i es debat sobre la representació de la violència contra les dones com un fetitxe estètic que atrau el públic i les implicacions que això té per a la cultura de la violació.
- Exercici per detectar violència sexual entre els nostres consums mediàtics. Es demana als estudiants que pensin en els tres productes mediàtics que més els han agradat en l'últim any o dos anys (pel·lícules, còmics, sèries, etc.). A continuació, se'ls demana que pensin si hi apareixien trames relacionades amb la violència sexual en aquests productes. Conjuntament, analitzem aquests productes i quantifiquem quants tenen escenes i trames de violència sexual i com són representades aquestes escenes. Després, obrim un debat: Per què tantes violacions? Per què tantes violències? Per què en la majoria d'aquestes les víctimes són les dones? Reflexionem sobre la sobreexposició i la normalització de la violació als mitjans i sobre les implicacions que això té per a la 'cultura de la violació'. També podem debatre si això és sobreexposició i normalització i sobre la 'invisibilització' de la violència sexual quan aquesta no és representada.
- Analitzar un cas real de violació als mitjans. Es pot treballar amb el cas recent de la violació de *Gran Hermano*. Es presenta el cas als i les estudiants a través d'una notícia (per exemple: <<https://www.publico.es/sociedad/agresion-sexual-concursante-gran-hermano-denuncia-violacion-no-llego-explicarme-programa-permitio.html>>). Es planteja el debat a partir de la professió. És a dir, es canvia el punt de vista. Es passa de parlar de l'anàlisi de la representació a l'ètica del creador (realitzador, guionista, etc.). Es parla de les responsabilitats compartides, quina responsabilitat té *Gran Hermano* amb el que va passar? Tenim responsabilitats com a creadors? També podem debatre sobre la necessitat d'incloure

aquestes violències a les nostres obres encara que siguin de ficció, etc.

Es pot treballar també la mirada del creador a partir de l'estètica amb el cas d'*El último tango en París*. Posar a debat la violació real que va tenir lloc a la pel·lícula i que Bertolucci va justificar a partir de la idea de la creació artística.

Per últim, seria interessant fer un seguiment de la reacció envers aquests casos en alguna xarxa social com Twitter.

* A totes les activitats presentades es pot prestar atenció a la interseccionalitat. Per exemple, a la primera activitat s'analitzen els personatges representats atenent també la raça, la classe social, etc.

Referències

Referències bibliogràfiques

- ATTWOOD, Feona. *Sex Media*. Cambridge: Polity Press, 2018.
- CASTELLÓ, Enric. *Identidades mediáticas. Introducción a las teorías, métodos y casos*. Barcelona: Editorial UOC, 2008.
- FERREDAY, Debra. "Game of Thrones, Rape Culture and Feminist Fandom", *Australian Feminist Studies*, 30 (83), 2015. Pàg. 21-36.
- PHILLIPS, Nickie D. *Beyond Blurred Lines: Rape Culture in Popular Media*. Londres: Rowman & Littlefield, 2017.
- PROJANSKY, Sarah. *Watching Rape. Film and Television in Postfeminist Culture*. Nova York/Londres: New York University Press, 2001.
- STUBBS-RICHARDSON, Megan; E. RADER, Nicole; COSBY, Arthur G. "Tweeting Rape Culture: Examining Portrayals of Victim Blaming in Discussions of Sexual Assault Cases on Twitter". *Feminism and Psychology*, 28 (1), 2018. Pàg. 90-108.

Altres recursos

Informes, recursos audiovisuals, etc.

- EUROPEAN UNION AGENCY. *Violence against women: every day and everywhere*. 2014. Disponible en línia: <<https://fra.europa.eu/en/press-release/2014/violence-against-women-every-day-and-everywhere>>
- BERTOLUCCI, Bernardo. *El último tango en París* (1972).
- SON, Diana; YORKEY, Brian. *For 13 reasons*, (2017-Actualitat).
- R. R. MARTIN, George. *Game of Thrones* (2011-2019).

* Es poden utilitzar diferents sèries, pel·lícules, anuncis, etc. S'han posat alguns exemples, però n'hi ha molts més.